

DOI: 10.15276/EJ.02.2026.6

DOI: 10.5281/zenodo.20679886

UDC: 351.84:352.07:330.322

JEL: H77, R58, O18, E22

Received: 2026-03-05, Revised: 2026-04-17, Accepted: 2026-04-25, Published: 2026-05-13

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

STATE SUPPORT FOR STRATEGIC MANAGEMENT OF INVESTMENT DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Anzhela V. Kulinska, Doctor of Economic Sciences, Professor
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3609-3697
Email: anzelakulinskaa@gmail.com

Elizaveta A. Scriabina
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
Email: scriabinalisa17@gmail.com

Кулінська А.В., Скрибіна Є.А. Державна підтримка стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад. Науково-методична стаття.

Оцінка процесів формування інвестиційної політики регіонального розвитку засвідчує, що інвестиційна складова як елемент механізму державного впливу на соціально-економічний розвиток регіонів і діяльність суб'єктів господарювання досі залишається недостатньо розробленою в українській економічній науці. Аналіз наявного наукового доробку свідчить про те, що дослідження здебільшого зосереджуються на макроекономічних аспектах, нехтуючи особливостями регіонального рівня та специфікою мікроекономічної взаємодії між державою та підприємницьким середовищем. У цьому контексті важливим є комплексне дослідження умов створення сприятливого інвестиційного середовища на регіональному рівні, підвищення інвестиційної привабливості територій, а також забезпечення ефективного використання наявних ресурсів.

Ключові слова: адміністрування, інвестиційна політика, іноземні інвестиції, сталий розвиток, стратегічне управління, територіальні громади, удосконалення механізмів

Kulinska A.V., Scriabina E.A. State Support for Strategic Management of Investment Development of Territorial Communities. Scientific and methodical article.

Assessment of the processes of formation of investment policy of regional development shows that the investment component as an element of the mechanism of state influence on the socio-economic development of regions and the activities of business entities still remains insufficiently developed in Ukrainian economic science. Analysis of the available scientific achievements shows that research mostly focuses on macroeconomic aspects, neglecting the peculiarities of the regional level and the specifics of microeconomic interaction between the state and the business environment. In this context, a comprehensive study of the prerequisites for creating a favorable investment environment at the regional level, increasing the investment attractiveness of territories, as well as ensuring the effective use of available resources is important.

Keywords: administration, investment policy, foreign investments, sustainable development, strategic management, territorial communities, improvement of mechanisms

У сучасних ринкових умовах системи планування соціального або економічного розвитку регіонів зазнали оновлення, проте значного поступу в цій сфері поки що не спостерігається. З огляду на локальні інтереси, регіони та місцеві громади повинні самостійно здійснювати планування певного розвитку, приділяючи особливу увагу енергетичній та іншим складовим. Однією з головних проблем економічної науки у всі часи залишалося дослідження теоретичних і практичних аспектів інвестування. Така значна увага пояснюється впливом інвестицій і супутніх процесів на зростання та соціально-економічний розвиток регіону загалом. Попри загальне розуміння важливості інвестицій для регіональної економіки та привабливості регіону з точки зору інвестицій, не існує єдиної думки щодо сутності й економічного змісту інвестицій. У працях як вітчизняних, так й закордонних авторів вони описуються неоднозначно, часто із недостатнім набором критеріїв або їх трактування залишається фрагментарним.

Це дозволяє державі здійснювати контроль над інвестиційними проектами при мінімальних витратах, а приватним інвесторам забезпечує стабільність вкладів і гарантії повернення капіталу. Навіть часткова участь держави в проектах сприяє динамічному розвитку регіонів, підприємств і секторів економіки, роблячи їх більш привабливими для вітчизняних та іноземних інвесторів. Інвестиції мають обмежений характер, проте їх ефективне використання сприяє досягненню цілей, що у підсумку посилює територіальну конкурентоспроможність у залученні капіталу. Регіони країни не становлять винятку у цьому питанні. У контексті конкуренції між регіонами за інвестиції ключову роль відіграє впровадження на територіях програм стратегічного спрямування, які зосереджуються на управлінні процесом залучення

інвестицій. Ефективність таких програм залежить від чіткого визначення їх предмету, яким виступає регіональне інвестиційне стимулювання.

Аналіз останніх публікацій по проблемі

У вітчизняній науковій літературі інвестиційні можливості окремих територій здебільшого аналізуються через деталізований опис залучення фінансів. Водночас уваги суб'єкту залучення цих коштів, тобто інвестору, приділено недостатньо. Це особливо важливо, адже саме інвестор виступає тією стороною, яка суб'єктивно оцінює характеристики території та відіграє активну роль у формуванні її інвестиційної привабливості. Згідно з окремими дослідженнями, регіон розглядається як продукт, який необхідно запропонувати зацікавленому інвестору. Для успішного впровадження цього підходу необхідно встановити, кого можна вважати потенційним інвестором для конкретної території. На думку Ю. Свириденко [9] вирішення питання пошуку цільової групи інвесторів, чиї потреби й очікування найбільше збігаються з ключовими характеристиками регіону, здатне значно підвищити його інвестиційну привабливість з їхньої перспективи.

Процеси залучення інвестиційних коштів пов'язані з ризиком, який є притаманним будь-якій інвестиційній діяльності. Науковці О. Балацький, О. Теліженко та М. Соколов [1] у своїх дослідженнях підкреслюють, що інвестиції за своєю суттю завжди мають ризиковий характер і спрямовані на отримання в майбутньому. З урахуванням цього, інвесторів можна класифікувати за їхнім ставленням до ризику: на тих, хто прагне мінімізувати або уникнути ризикових вкладень, і на тих, хто, навпаки, цілеспрямовано шукає ризикові можливості з метою отримання вищого прибутку.

Як акцентує увагу Л. Шевченко [10], основним аспектом забезпечення самодостатності в розвитку окремих територій за умови регіонального залучення фінансових ресурсів, а також у рамках загальної державної політики, є необхідність врахування соціально-економічного поділу територій, їхніх особливостей та потенціалу зростання. Нерівномірний розвиток регіонів є об'єктивним явищем, яке спостерігається не лише в нашій країні. Водночас важливо брати до уваги сукупність ключових характеристик цього процесу, його вектор, динаміку та кінцеві результати. Ситуація ускладнюється тим, що просторовий розрив у розвитку проявляється навіть за загального позитивного економічного зростання територій. Існують також протилежні випадки, коли частина регіонів належить до проблемних або дотаційних областей, що потребують особливої уваги.

Як стверджує Г. Рубцова-Каменська [8], дослідження концепції економічного розвитку територіальних громад виявило глибоке розуміння того, як різноманітні фактори взаємодіють для стимулювання росту і розвитку на місцевому рівні. Важливість інтегрованого підходу, який включає стратегічне планування, участь громади, інвестиції в соціальну інфраструктуру, підтримку малого та середнього бізнесу, а також інновації, є очевидною. Отже, важливим є застосування саме комплексного підходу до економічного розвитку територіальних громад, який враховує специфічні потреби та можливості кожної громади. Співпраця уряду, приватного сектору, неприбуткових організацій та місцевих громад є ключовим фактором успіху у цьому процесі.

Таким чином, сучасні тенденції розвитку територій потребують активізації як національних, так і регіональних інвестицій відповідно до новітніх стратегічних орієнтирів. Зростання масштабів економіки вимагає вирішення проблем, пов'язаних з інституційним супроводом інвестиційних проєктів, на основі національного та регіонального планування. У структуру таких планів мають входити всі ключові етапи інвестиційного процесу: визначення пріоритетних цілей, концентрація ресурсів, координація взаємодії з приватним сектором та зовнішніми партнерами, поетапне впровадження інвестиційних програм. На сьогодні інституційна спроможність регіонів виступає критичним обмеженням для забезпечення інвестиційного зростання на визначених територіях, що потребує комплексного підходу до зміцнення ролі регіональних інститутів розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Відомо, що інвестиційна активність країни визначає рівень її розвитку. Це спричинено тим, що від ефективності адміністрування процесу залучення іноземних інвестицій органами місцевого самоврядування залежить стан виробництва, можливість вирішення соціальних, екологічних та ряду інших проблем як на державному, так й на місцевому рівні. Інвестиції завжди є основою для соціально-економічного розвитку всіх регіонів України, адже будь-які державні програми, реформи, потребують залучення фінансових ресурсів.

Здатність регіону залучати іноземний капітал залежить від багатьох чинників, серед яких потрібно виділити такі [2, 4]: характеристика економічних показників; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури; криміногенний стан; екологічний стан; демографічний стан; політична ситуація, як на регіональному, так й на державному рівні; географія розташування; наявність природних ресурсів; рівень науково-технічного прогресу; наявність програм державної підтримки.

У процесі розробки регіональних інвестиційних проєктів важливо зосередити основну увагу на виборі джерел фінансування та встановленні ефективної взаємодії між державою та суспільством під час їх реалізації. Такі проєкти можна розглядати як результат інвестиційної політики, яка визначається відповідно до економічної стратегії та чітко окреслених цілей, запланованих для досягнення в

майбутньому. Реалізацією регіональних інвестиційних програм займаються обласні та районні ради, які спрямовують кошти з обласних й районних бюджетів на їх фінансове забезпечення.

Одним із способів вирішення цієї проблеми вітчизняні економісти розглядають застосування базових підходів до адміністрування процесу залучення іноземних інвестицій місцевими органами влади. Проте без створення сприятливого інвестиційного середовища здійснення залучення стає практично неможливим. Покращення інвестиційного клімату в країні можливо досягти шляхом вдосконалення законодавчої бази, стабілізації макроекономічних показників та політичної ситуації. Ці, на перший погляд, очевидні чинники відіграють ключову роль при оцінці інвестиційного потенціалу української економіки. Усе це є основними завданнями державної інвестиційної політики, яка, на жаль, поки що демонструє низьку ефективність в Україні, що й робить актуальним подальше дослідження тематики.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання)

Метою статті є моніторинг державної підтримки стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад щодо удосконалення процесу комплексного забезпечення умов створення сприятливого інвестиційного середовища на регіональному рівні, підвищення інвестиційної привабливості територій, а також забезпечення ефективного використання наявних ресурсів як засіб розвитку територіальних громад.

Матеріали та методи

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з питань інвестиційного розвитку територіальних громад, державної інвестиційної політики та стратегічного управління регіональним розвитком, нормативно-правові акти України, а також аналітичні матеріали органів державної влади і місцевого самоврядування. Також використано статистичні дані, що характеризують соціально-економічний та інвестиційний стан територіальних громад України.

Методологічну основу дослідження становить системний підхід, що забезпечує комплексний розгляд механізмів державної підтримки стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад як взаємопов'язаної системи взаємодії держави, органів місцевого самоврядування та інвесторів. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: теоретичного узагальнення та порівняння – для аналізу наукових підходів до трактування інвестиційного розвитку; аналізу та синтезу – для визначення ключових чинників формування інвестиційної політики громад; порівняльний аналіз – для оцінювання зарубіжного та вітчизняного досвіду державного регулювання інвестиційних процесів; статистичний аналіз – для оцінки впливу соціально-економічних та інституційних чинників на інвестиційну привабливість територій. Застосування зазначених методів дозволило обґрунтувати концептуальні засади та напрями удосконалення механізмів державної підтримки стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування

Для задоволення зростаючих потреб й ефективного реагування на нові виклики, зокрема викликані глобалізацією, необхідно залучати дедалі більше ресурсів. Водночас більшість суб'єктів господарювання стикаються з їх дефіцитом, що підвищує важливість пошуку додаткових інвестицій. Обсяги, види та способи використання інвестицій визначаються впливом ринкових механізмів і державного регулювання. Проте комерційні структури орієнтовані на максимізацію прибутку, що призводить до посилення диспропорцій у розвитку територій. Держава має визначати пріоритетні сектори і напрями інвестиційного ринку, створювати умови для захисту інвесторів, уникати диспропорцій у розподілі капіталу, а також підтримувати функціонування ефективних інститутів відповідно до заданих стандартів.

Основним показником результативності державної інвестиційної політики в Україні є обсяг капітальних інвестицій, розподілених за видами активів. За підсумками 2024 року 96,7% від загального обсягу інвестицій було спрямовано на матеріальні активи. З них 36,2 % припадало на машини, обладнання та інвентар; 28,5% – на житлові й нежитлові будівлі; 9,3% – на транспортні засоби тощо (табл. 1). Водночас невикористані резерви у частині нематеріальних активів або земельних ділянок склали лише 3,3% відповідно [6].

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2024 році 71,8% є кошти підприємств та організацій, що відображає наявну тенденцію, яка обумовлена, з одного боку, зростанням частки приватної власності на засоби виробництва, а з іншого – це відсутністю у держави можливості, а часто, й бажання фінансувати інвестиційні проекти. При цьому викликає інтерес той факт, що упродовж 2019-2024 років удвічі збільшився потенціал місцевих бюджетів, ця тенденція, за активізації процесу децентралізації, радше за все, лише посилиться (табл. 2).

Упродовж 2019-2024 років збільшення кількості коштів іноземних інвесторів, номінованих у гривні, супроводжується скороченням на 19,2% обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну, що обумовлене, з одного боку, майже двократним знеціненням національної валюти, а з іншого, погіршенням соціальної, економічної та політичної ситуації, передусім, через воєнний стан в країні, а також пасивністю підприємств-реципієнтів і відсутністю привабливих об'єктів, які можна було б придбати або приватизувати.

Таблиця 1. Капітальні інвестиції за видами активів в Україні за 2019-2024 роки, тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Усього	5573508	7722019	8742342	8466947	9270208	11484802
інвестиції в матеріальні активи	5536688	7652203	8674527	8362420	9198942	11371889
будівлі житлові	683540	781539	703411	593960	355199	347208
будівлі нежитлові	1196457	1690227	1820781	2011981	1551613	1624397
інженерні споруди	462195	804996	1040975	1163285	2837463	3608053
машини, обладнання та інвентар	2364118	2989328	3608878	2977046	2897257	3587830
транспортні засоби	581803	895953	1062948	1148509	1052548	1627356
Земля	20835	18951	36024	63946	42336	177004
довгострокові біологічні активи рослинництва і тваринництва	76482	134071	182760	121690	175615	130708
інші матеріальні активи	151258	337138	218750	282003	286911	269333
інвестиції в нематеріальні активи	36820	69816	67815	104527	71266	112913
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права, патенти, ліцензії тощо	9713	8325	13467	8572	2649	7054
програмне забезпечення та бази даних	18332	21660	26644	15019	26510	46539

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 5]

Таблиця 2. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування в Україні за 2019-2024 роки, тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Усього	2519841	2892558	3005444	2904908	7722019	8742342
у т. ч. за рахунок						
коштів державного бюджету	278639	101646	50600	9545	308189	425405
коштів місцевих бюджетів	181817	231165	249617	280234	771746	1005144
власних коштів підприємств та організацій	1347804	1670688	1924705	1910750	4658036	5476852
кредитів банків та інших позик	161227	311470	173011	261478	1273454	1198391
коштів населення на будівництво житла	331268	388172	445597	312690	637700	559093
інших джерел фінансування	162812	142187	61882	82779	72894	77457

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 5]

Водночас, має місце поступове скорочення на 3,9% у 2024 році обсягу прямих інвестицій з України, що обумовлено як обмеженістю за кордоном кількості привабливих для інвестування об'єктів, так й певним дефіцитом тимчасово вільних коштів у українських олігархів (останнє обумовлено як їх використанням у перерозподілі прав власності на засоби виробництва безпосередньо в Україні, так і «виведенням» закордон значних власних капіталів у попередні періоди).

Більше того, зважаючи на наявну соціально-економічну та політичну ситуацію в Україні, у них є чудова можливість поєднати власну вигоду та патріотизм, інвестуючи у численні проекти (у галузях, де створюється продукція з великою доданою вартістю, зокрема у військово-промисловому комплексі), тим самим забезпечуючи не лише розвиток національної економіки, а й покращуючи соціально-економічну ситуацію загалом [9].

Важливим є розподіл інвестицій за сферами економічної діяльності. Так, зокрема у 2024 році, на промисловість – 33,6%, сільське господарство – 14,3%, будівництво – 13,5%, торгівля – 8,7%, державне управління та оборона – 3,7%, охорона здоров'я – 0,8%, освіта – 0,4 %, наука – 0,1% інвестицій (табл. 3). Відзначимо, що ці величини не є сталими, а упродовж 2019-2024 років мали тенденції: приріст інвестицій у сільське господарство (61,2%) є наслідком прагненням країни скористатись кон'юктурою світового

ринку продовольства і стати «світовою житницею»; натомість зростання інвестицій у оборону (84,8%) та охорону здоров'я (35,6%) обумовлені, передусім, проведенням військових дій на її теренах [6].

Таблиця 3. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності в Україні за 2019-2024 роки, тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Усього	7722019	8742342	8466947	9270208	11484802	6113180
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2724726	2385795	1797425	1989616	2293470	1654733
Промисловість	2567710	3434517	3661378	2765023	3707235	2112057
Будівництво	701529	732323	718857	476177	501915	318636
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	358465	431857	341443	371831	767649	348857
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	100509	197060	124643	316923	221154	134096
інформація та телекомунікації	25029	30311	31558	13893	12882	10430
операції з нерухомим майном	114686	120821	152461	30244	65561	130008
професійна, наукова та технічна діяльність	8076	20105	32553	6721	12480	26146
державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	759220	1090741	1330616	2807464	3196908	859345
Освіта	71232	87003	84598	86538	78711	22929
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	130086	105653	123587	388611	583987	480533
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	22827	16716	17289	3011	3167	1116

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 5]

Попри позитивну динаміку (49,5%) недостатнім є фінансування освіти. Занепокоєння викликає скорочення на 13,5% витрат на наукові дослідження та розробки, що в майбутньому не лише може ускладнити використання наявного потенціалу реального сектору національної економіки, а й поставити під загрозу економічну безпеку країни загалом.

При цьому, по-перше, важливо враховувати вплив процесів і коливань валютного курсу, оскільки саме ці фактори значною мірою визначають як вартість самих інвестицій, так і ефективність їхнього використання. По-друге, слід розуміти, що результатом реалізації інвестиційної політики є підсилення ресурсного потенціалу підприємств-реципієнтів і підвищення їхньої операційної ефективності, створення нових або збереження існуючих робочих місць, покращення умов праці для персоналу. Це також включає розширення можливостей споживачів задовольняти свої постійно зростаючі вимоги завдяки кращому насиченню внутрішнього ринку товарами та послугами, збільшенню податкових та інших надходжень до бюджету різних рівнів країни, а також стимулюванню розвитку пов'язаних галузей чи сфер [8].

По-третє, не можна ігнорувати те, що поточна спрямованість, особливо інвестицій, здебільшого концентрується на фінансовому секторі і виробництвах із високим ресурсним, енергетичним та екологічним навантаженням. Це ще більше закріплює статус України як країни з ознаками «третього світу», перетворюючи її на «сировинний додаток» для розвинених держав. При цьому, такі країни прагнуть можливими засобами перешкоджати розвитку секторів економіки, які генерують продукцію з високою доданою вартістю.

Не менше занепокоєння викликає те, що у 2024 році 47,9% капітальних інвестицій припадає на Київську та Дніпропетровську області, зокрема, 28,6% на місто Київ, тоді як до початку АТО до числа лідерів також належали Донецька та Луганська області. При цьому, як й раніше, решта регіонів, передусім, аграрних, потерпають від дефіциту інвестиційних ресурсів, тим самим посилюючи диспропорції розвитку території – це відмінності в показниках їхнього потенціалу та результатів використання (табл. 4).

Обираючи стратегію вдосконалення державної інвестиційної політики для розвитку окремих регіонів, важливо пам'ятати, що рівень розвитку територій суттєво відрізняється, і в багатьох випадках цей розрив лише збільшується. Тому потрібно зосереджувати увагу не на досягненні повного вирівнювання розвитку регіонів, а на максимізації позитивних або зменшенні негативних ефектів шляхом стимулювання залучення та раціонального використання інвестиційних ресурсів України.

Таблиця 4. Капітальні інвестиції за регіонами в Україні за 2019-2024 роки, млн. грн.

Регіон	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Україна	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5	578726,4	623978,9
Вінницька	5674,6	7373,0	8301,9	11744,1	17626,5	15724,9
Волинська	3389,7	6166,8	6384,2	7041,9	8687,0	12664,0
Дніпропетровська	20356,5	25919,9	33169,0	42908,5	60288,6	66951,1
Донецька	13155,3	8304,3	11902,2	17268,9	26979,4	30594,5
Житомирська	2904,9	4044,4	5573,5	7722,0	8742,3	8466,9
Закарпатська	2638,7	3778,4	4663,0	5623,7	7500,6	9330,3
Запорізька	7034,5	7794,3	11039,7	15879,7	15732,0	14876,7
Івано-Франківська	6837,5	9609,3	7947,6	9707,8	9393,7	9305,5
Київська	19653,5	24359,1	33411,4	34494,5	40713,4	50295,7
Кіровоградська	3122,4	4057,1	6355,3	7320,9	7181,5	7794,3
Луганська	5222,6	2060,1	4122,2	3329,8	3219,3	3357,5
Львівська	9555,0	13386,5	18605,2	24105,9	28995,5	31061,5
Миколаївська	3771,4	5989,9	9730,2	11178,0	10099,2	12549,3
Одеська	9361,3	9983,5	16728,7	22299,7	23787,8	21080,1
Полтавська	8827,8	8337,9	15265,1	15855,6	18636,7	23005,3
Рівненська	2804,6	4334,2	4324,1	6126,8	7228,0	6729,2
Сумська	2798,1	3663,0	5762,6	6947,1	7749,9	7734,2
Тернопільська	2590,0	3827,5	4888,2	7150,6	8375,0	9210,3
Харківська	8032,3	11246,7	16545,9	19361,7	23551,3	22874,6
Херсонська	2208,1	3107,4	4591,3	7362,2	8853,2	12368,3
Хмельницька	4078,3	6809,3	9123,3	10499,9	11274,9	10534,1
Черкаська	3262,1	4485,8	6498,7	8144,2	11110,4	11385,5
Чернівецька	1686,9	2789,2	2668,8	2992,1	3720,6	4096,8
Чернігівська	2621,2	3550,2	5318,5	7351,1	8971,3	8740,5
м. Київ	67832,6	88138,6	106295,5	136044,8	200308,3	213247,0

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 5]

При цьому має посприяти реалізація комплексу певних заходів, як-от [2, 4, 7]: забезпечення правопорядку на території, верховенства права та рівності перед законом; захист території та її населення від зовнішньої військової агресії; захист майнових прав осіб; протидія рейдерству, корупції й іншим проявам злочинності; розміщення на конкурсній основі коштів для проектів; розробка територіальних інвестиційних та інноваційних програм, проектів, пропозицій; обґрунтування або правове унормування загальнодержавних нормативів використання територій або ресурсів територіальних громад у контексті сталих темпів їх розвитку; надання пільг до розміру орендної плати; фінансування масштабних проектів; розроблення стратегій, спрямованих на реалізацію інвестиційно-інноваційної моделі розвитку українських територій.

Таким чином, в Україні основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються кошти підприємств і організацій, які спрямовуються переважно на придбання машин, обладнання та інвентарю. Пріоритетними галузями виступають промисловість, сільське господарство та будівництво, а серед регіонів особливу увагу приділяють Київщині та Дніпропетровщині. Соціально-економічний розвиток України або її регіонів значною мірою залежить не лише від обсягів, напрямків чи характеру інвестицій, але й від того, наскільки ефективно вони використовуються.

Висновки та перспективи подальших досліджень

У результаті проведеного дослідження встановлено, що в сучасних умовах економічного розвитку України інвестиції виступають ключовим чинником забезпечення соціально-економічного зростання територіальних громад та регіонів. Аналіз структури капітальних інвестицій свідчить про їх переважну концентрацію у матеріальних активах (понад 96%), насамперед у машини, обладнання, будівлі та інфраструктурні об'єкти, що відображає орієнтацію на відновлення та підтримання виробничого потенціалу економіки.

Доведено, що основним джерелом фінансування інвестицій залишаються власні кошти підприємств і організацій, частка яких у 2024 році становила 71,8%. Водночас роль державного та місцевих бюджетів залишається обмеженою, хоча спостерігається позитивна динаміка зростання інвестицій за рахунок місцевих бюджетів, що є наслідком процесів децентралізації та посилення фінансової спроможності територіальних громад.

Встановлено, що інвестиційні ресурси в Україні характеризуються значною регіональною диспропорційністю: майже половина капітальних інвестицій зосереджена у Київській та Дніпропетровській областях, а також у місті Києві, що посилює нерівномірність соціально-економічного розвитку територій.

Одночасно відзначається збереження високої галузевої концентрації інвестицій у промисловості, сільському господарстві та будівництві, тоді як сфери освіти, науки та інновацій залишаються недостатньо фінансованими.

Аналіз джерел фінансування та структури інвестицій свідчить про наявність системних проблем інвестиційного розвитку, зокрема обмеженості бюджетного фінансування, недостатньої привабливості окремих регіонів для інвесторів, а також впливу макроекономічної та воєнно-політичної нестабільності.

Обґрунтовано, що підвищення ефективності державної підтримки стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад потребує формування комплексного підходу, який включає забезпечення правових гарантій для інвесторів, розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, удосконалення механізмів розподілу ресурсів та стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі інструментів подолання регіональних диспропорцій інвестиційного розвитку, оцінюванні ефективності децентралізаційних процесів у сфері інвестиційної політики, а також у розробці моделей підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад в умовах післявоєнного відновлення економіки України. Особливої уваги потребує дослідження механізмів стимулювання інвестицій у сфері науки, освіти або інноваційного розвитку як стратегічних драйверів довгострокового економічного зростання.

Abstract

Assessment of the processes of formation of investment policy of regional development shows that the investment component as an element of the mechanism of state influence on the socio-economic development of regions and the activities of business entities still remains insufficiently developed in Ukrainian economic science. Analysis of the available scientific achievements shows that research mostly focuses on macroeconomic aspects, neglecting the peculiarities of the regional level and the specifics of microeconomic interaction between the state and the business environment. In this context, a comprehensive study of the prerequisites for creating a favorable investment environment at the regional level, increasing the investment attractiveness of territories, as well as ensuring the effective use of available resources is important.

This allows the state to exercise control over investment projects at minimal cost, and provides private investors with stability of deposits and guarantees of capital return. Even partial state participation in projects contributes to the dynamic development of regions, enterprises and sectors of the economy, making them more attractive to domestic and foreign investors. Investments are limited in nature, but their effective use contributes to achieving goals, which ultimately strengthens territorial competitiveness in attracting capital. The country's regions are no exception in this matter. In the context of competition between regions for investments, the key role is played by the implementation of strategic programs in the territories, which focus on managing the process of attracting investments. The effectiveness of such programs depends on a clear definition of their subject, which is regional investment stimulation.

The purpose of this article is to analyze the state influence on the strategic management of investment attraction by local governments in order to improve the process of comprehensively ensuring the prerequisites for creating a favorable investment environment at the regional level, increasing the investment attractiveness of territories, and ensuring the effective use of available resources as a means of developing local governments.

References:

1. Balatskyi, O., Telizhenko, O., & Sokolov, M. (2010). Investment management: A study guide. Universytetska knyha.
2. Hvoz, V. (2020, October 29). Changes in the geopolitical situation in the world. Borysfen Intel. <https://bintel.org.ua/analytics/geopolitics/zmini-geopolitichnoi>
3. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Official website. <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-sluzhba-statystyky-ukrayiny>
4. Kulinska, A. V., Kravtsova, I. R., & Balan, O. S. (2020). Key aspects of the state influence mechanism on investments attraction by local authorities. Economic Journal of Odessa Polytechnic University, 1(11), 21–28. <https://doi.org/10.15276/EJ.01.2020.3>
5. Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine. (n.d.). Official website. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9b28fa4c-ee75-4c79-8a27-0f6588cd36eb&title=Kontakti>
6. Pronko, L., Zataidukh, K., & Chorny, Ya. (2024). Economic development of territorial communities: Essence, features and strategic perspectives. Economy and Society, 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-65>

7. Radelytskyi, Yu. O. (2009). State regulation of the financial investment market: Foreign experience and national realities. Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine, 19(13), 242–248.
8. Rubtsova-Kamenska, H. (2019). State management of investment activities with the participation of a foreign investor. Commercial Law and Process, 10. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.11>
9. Svyrydenko, Yu. (2022, September 29). A country of opportunities: Why an investor will come to Ukraine. Ekonomichna pravda. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/>
10. Shevchenko, L. (2020). Methods of managing foreign investment processes at the macro level. Economy and Society, 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-21>

Посилання на статтю:

Кулінська А.В. Державна підтримка стратегічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад / А.В. Кулінська, Є.А. Скрибіна // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2026. – № 2 (36). – С. 51-58. – Режим доступу: <https://ejop.economics.net.ua/ejopu/2026/No2/51.pdf>. <https://doi.org/10.15276/EJ.02.2026.6>. <https://zenodo.org/records/20679886>.

Reference a Journal Article:

Kulinska A.V. State Support for Strategic Management of Investment Development of Territorial Communities / A.V. Kulinska, E.A. Scriabina // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2026. – № 2 (36). – P. 51-58. – Retrieved from: <https://ejop.economics.net.ua/ejopu/2026/No2/51.pdf>. <https://doi.org/10.15276/EJ.02.2026.6>. <https://zenodo.org/records/20679886>.

This is an open access journal and all published articles are licensed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)